

bores: aut ijs ventis radices exponantur: nam ita Radicum in emoriuntur, ignaris causæ agricolis. Proderit e- arboribus tiam, quàm plurimum terræ in qua vixerint ar- summa ratio bores, radicibus coherere, ac totas cespite circun habenda. ligari, ob id Cato in corbis transferri iubet. Rigari debent quoties cœlestis imbris negabitur profusio, & ingēs æstus perseverabit: nam ita Arborum ri- maioris incrementi fructus dabunt, ac vegetio- gatio. res, lætioresq; euadent. Amant nonnullæ circun- fodi, & ablaqueari: quod si non præstetur, aut Arborū ab- sterilescunt, aut à sua natura degenerant. Sunt laqueatio. quæ tam siccis quàm humidis locis musco infe- stentur: quem nisi ferramento deraferis et abstra- Arborum e- xeris, nec fructum nec lætam frondem emittent: muscatio. debent itaq; diligenter emuscari, nisi quid aliud peculiare præpedierit. De morbis & laboribus arborum scribendum aliquid superest.

Arborum ac stirpium hortensium morbi, la- bores & impedimenta aliquot.

CAP. II.

Laborant, impediuntur & ægrotant arbo- res, vt stirpes aliæ, modis multis. Quædam in ipsa seminum proiectione: aliæ in pullulatu & germinatione: multæ in flore: nonnullæ in gesta- Varijs mo- dis arbores ac stirpes la- borare. tione, partu & educatione, vel aliter, vt postea dicemus. Idq; vel à syderatione, carbunculatione, rubigine, pruina, nebula, grandine, imbre, frigore, flatu, coloni imperitia, soli vicio, æstu, vulnere, erosione, cruditate, obesitate, tabe, repletione, peste, vermiculatione, atrophia, siccitate, for- micatione, & alijs. Sunt itaque arborum ac plan- tarum,

Iniuriæ arborum diuersæ. In iuriæ diuersæ, morbi multiplices, ac incommoda varia. Quorum primas tenent syderatio, carbunculatio & rubigo: de quibus in fine libri primi nonnulla scripsimus, fatus de his philosophaturi in nostro opusculo De causis & signis sterilitatis annonæ. Vermiculantur inter stirpes

Arborū vermiculatio.

alię magis, alię minüs, quod aues caui & marcidi corticis sono experiuntur. Sunt quæ vermiculis omnis generis infestantur, vt puerorum & adultorum corpora: ex quibus plerunque contingit

Plenitudo famies, obesitas & tabes arborum.

atrophia, tabes & mors. Laborant nonnullæ plethora seu plenitudine: quæ sæpenumero comitem habet cruditatem ob redūdantis humoris copiam. Nonnunquam etiā fame, ob eiusdem inopiam & paucitatem: adhæc obesitate, vt nimio adipe animalia, ob immodici alimenti luxuriantem prouentum: & interdum tabe ac marcore, ob eiusdem parsimoniam, defectum vel prauitatem: aut cum macie corticis ex ægritudine astringente se, vitalia arborum plus iusto com-

Arborū vulnera, debilitates & alia.

primuntur. Alijs contingunt vulnera, contusiones, fracturæ, luxationes, partium debilitates: quæ societate nominum, cum hominum morbis & miserijs quoque conueniunt. Hinc trunca dicimus arborum & herbarum corpora, & germinum oculos exustos, & multa alia sorte simili.

Arborū clauui & fungi.

Sunt etiā quæ clauum patiuntur, seu fungum, à superassato, aut addensato & lapidescente succo: quales sunt in hominum & animalium

Arborū scabies & impetigo.

corporibus tophi ac nodi. Scabies arborum omnium communis est affectus: quæ lentis roribus & nebulis post exortas Vergilias gigni solet. Particularis quarundam est impetigo. Verum vt in homi-

hominibus neruorum extrema cruciatus sæpè
 obfident, ita & in arboribus: aut enim in pedes, Pulchra
 hoc est radices, vis morbi erumpit, aut in articu-
 los, hoc est, cacuminum digitos, qui longissimè à
 toto corpore exeunt. Priuati generum morbi **Arborū pe-**
 sunt pestis, ceu lues quædam: quæ sicuti inter cer- **itis & lues.**
 ta & peculiaria duntaxat animalia nōnunquam
 grassatur, ita inter certas & priuatas arbores ple-
 runq; locum habet. Vnde modò pyri, modò po-
 mi, modò cerasi, nunc nuces, alias pruni, quando
 que perfici, aut amigdali de alijs arboribus solæ
 laborare, sterilefcere, ægrotare, aut vexari & lan-
 guere obseruantur. Est & articulatio illis perin-
 de atque vitibus, morbus grauis ac perniciosus,
 vi tempestatum germinibus ablatis, & in supinū, **Arborū arti-**
 vt scribit Theophrastus, excisis: vel culturæ seu **culatio, ceu**
 colendi imperitia læsis. Quæ omnes iniuriæ in ar- **articularis**
 ticularis sentiuntur, ex quo articularis morbi, seu **morbis.**
 articulationis nomen. Aegrotant & plerunq; lan-
 guent colentium culpa, quando istu iniurioso à **Arborū iniu-**
 colono verberantur, aut intempestiuè céduntur, **ria à colono.**
 vel ineptè defrondantur: adhæc quando olitor
 aut arator imprudens radices laxat, corpūsque de-
 squamat: vt interim ab hebetiore ferro contusio-
 nem, ac parum apti instrumenti vsum, ipsiusque
 coloni imperitam audaciam hic reticeam, qui-
 bus causis æstum ac frigora difficilius tolerant:
 nam iniuria omnis extrinsecus adueniens, in vi-
 cus facile penetrat. Pessimum est inter omnia, cū
 deflorescentem arborem percussit grando: aut
 imber inuasit, vel validus vêtus perflauit, aut fri-
 gida nebula vel pruina descendit. Quæ postrema
 omnium perniciosissima esse solet: quoniam la-
 psæ semel & admissa, obstinatè hæret, vt alibi do-
 cuimus.

Arborū labo-
res ac impe-
dimenta à
cælo & ære.

Arborū de-
bilis.

cuimus. Debilitas in multis sterilitatem adfert, sed non necem, vt si quis cacumen aut germen auferat: sic enim sterilefcunt stirpes, licet non emoriantur. Aliquando fructus tantū laborāt, falua & incolumi arbore: maximē si necessarijs et opportunis temporibus, imbres, tepores, vel falutares afflatus defuerint, aut intempeftiua frigora, ardorē ſue negotium fecerint: nam ita decidunt fructus, vel emaciantur, aut flaccefcunt, vel

Arborū vi-
tiū aranea.

deteriores fiunt. Eſt & aranea cōmune arborum vitium & malum, quando tenellum fœtum veluti telæ quædam inuoluunt & abſumunt. Sunt culicum genera aliquibus moleſta, qui naſci videtur ex dulci humore corticibus ſubdito. Erucas, vermes, pulices agreſtes, formicas, cantharides, limaces & beſtiolas alias hîc prudēs omitto:

Arborū ma-
la & iniuria
a beſtiolis.

Quarum ea eſt natura, vt detonſam, corroſam, caluam & depaſtam arborem aut plantam turpi facie, quæadmodū ſcripſit Theophrastus, & moribundæ ſimili relinquant. Quæ lues ab humido

Arboribus
inimica &
mortifera.

& lento tepore gigni maximē ſolet. Pix, oleum, & adeps, nouellis arboribus ac plātis inimica eſſe cenſentur: eſtq; cortex in orbem detractus omnibus mors, excepto ſubere & andrachne: niſi corpus arboris ſimul lædatur, aut profundē incidatur. Similem rationem in multis habet decacuminationio, quæ aut mortem, aut tabem conciliat.

Decacumi-
natio, eroſio
ac depaſtio.

Similem quoq; quorundam animalium eroſio, delinctus ac depaſtio: nam oleâ ſi lambat capra, ſterileſcere autor eſt M. Varro, vt ſuo loco dicemus. Sunt quæ hac iniuria moriuntur, aliæ deteriores tantū fiūt. His addo quòd arborum pleraque fiſſa ſtirpe, aut trunco ſæpenuerò laborant, et quandoque intereunt, exceptis malo, fico

& pu-

& punica. Radicibus amputatis, omnibus & arboribus & plantis mors instat certissima. Cateputatio omnium densitate &imenti rapina, ut loquitur Plinius, nonnunquam etiam ægrotant, ac tandem moribus mors deficiunt. Sic vinciens et præstringens hedera necesse solet.

cat, nec prodest viscum, cytisus, & quod Græci halimon vocant. Lædūt quædam & vicissim læduntur vicinia & succi mistura, ut laurus & raphanus vitem. Hoc de omnibus postremum sit, Notanda de Nitru, alumen, calida aqua, marina item, & fabæ extremis arborum exitijs.

ac earum putamina, nec non alia multa, libris superioribus scripta, & tum demum scribenda, arboribus ac herbis vltima plerunque solent esse exitia. Superest ut iam dictis arborum morbis, laboribus ac impedimentis, certa remedia, auxilia & præsidia, si non omni, saltem bona ex parte Autoris summa diligentia proferamus, ab antiquis scripta & obseruata, & inuandis nobis verò ac amicis nostris cognita, & in multis probata, pronas voluntas.

Hortensium arborum ægrotantium, aut aliter laborantium, remedia quædam, & secreta vniuersalia. CAP. III.

DIdymus in Græcis agriculturæ Pandectis tradit, quòd si agra fuerit arbor quæuis, illius radicibus affundi debet amurca aquæ remissa æqualiter. Plinius summum præsidium esse dicit, facem vini, aut aquam lupini decocti circumfundere, vel lupinum ipsum circa radices ferere. Si emaciata fuerit & languida, habitior fiet, si radices circumfossas, & item truncum, veteri vrina humana, eaq; virili, vel pecorum lomento imbueris. Illæsam, et à vitijs arborarijs immutur.

Remedium arboris ægrotantis. Arbor emaciata & languida quomodo curetur.

K nem